

De kerkuil binnenstebuiten

Braakballen

Uilen produceren braakballen, dat is algemeen geweten. De grote, zwarte braakballen van de kerkuilen zijn bij sommigen wellicht bekend. Nochtans worden de kleine braakballen van de steenuilen en de torenvalk frequenter worden opgemerkt, vaak onder een roestplaats of in groten getale in nestkasten. Niet alleen uilen en roofvogels maar ook kraaien en meeuwen maken braakballen aan.

Braakballen zijn samengesteld uit de onverteerbare resten van prooidieren : zowel haren, botjes, veren als resten van kevers (vaak te zien in de braakballen van steenuilen). Uilen verslinden hun prooien van kop tot teen en verscheuren hun prooien meestal niet, in tegenstelling tot roofvogels. Dit heeft tot gevolg dat vaak het volledig skelet van prooidieren aanwezig is in de braakballen van uilen.

Uilen zijn dankzij hun tweedelige maag in staat om braakballen aan te maken : in de kliermaag wordt het voedsel verteerd maar in de spiermaag, die bovenop de kliermaag ligt, komt, bij wijze van spreken, al het afval terecht. Deze onverteerbare resten worden door die spiermaag samengeperst tot een bal, die vervolgens wordt uitgebraakt.

Bij kerkuilen zijn de resten in de braakballen het best bewaard. Dit komt omdat de maagsappen van de kerkuil niet zo zuur zijn (pH=4). Alleen de voedselresten worden afgebroken. Bij de ransuil is de zuurtegraad lager waardoor ook de schedelresten sterker worden aangetast. Ondanks het feit dat het skelet in elkaar wordt gedrukt, blijft het voorste deel van de schedel, met de bovenkaak en de twee onderkaken, bijna volledig intact. Op die manier leveren de braakballen van de kerkuil interessante gegevens op omtrent z'n prooidieren en dus ook omtrent de nachttactieve, kleine zoogdieren die in het gebied aanwezig zijn.

Je kunt de braakballen van de kerkuilen goed onderscheiden van andere. Ze zijn zwart tot donkergrijs van kleur en zijn bedekt met een dunne laagje speeksel (slijm), een 'laklaagje'. De uiteinden zijn breed en afgerond. De lengte varieert tussen 2,5 en 8 cm (gemiddeld 4 cm). Wanneer er voedselschaarste is, dan worden de braakballen kleiner. Ook de braakballen van de jongen zijn kleiner. Slechts na 7 dagen wordt de eerste braakbal geproduceerd. Ze bevatten praktisch geen schedelresten en botten omdat het voedsel nog door de ouders wordt geplukt. Vanaf de vijfde week braakt het jong één braakbal per etmaal uit. Ook bij volwassen kerkuilen bedraagt de frequentie één per etmaal, bij uitzondering twee. Bij lange winternachten worden vaak grote braakballen gemaakt, zelfs van 10 tot 15 cm. Hierbij is er duidelijk een breukvlak in het midden van de bal. De ene helft is in de loop van de nacht zich gevormd, het tweede deel tijdens de vroege ochtend. Het vormen van een braakbal duurt ongeveer 5 à 6 uur.